ئەخمەتجان ئوسمان

ئۇيغۇر قىزى لىرىكىسى

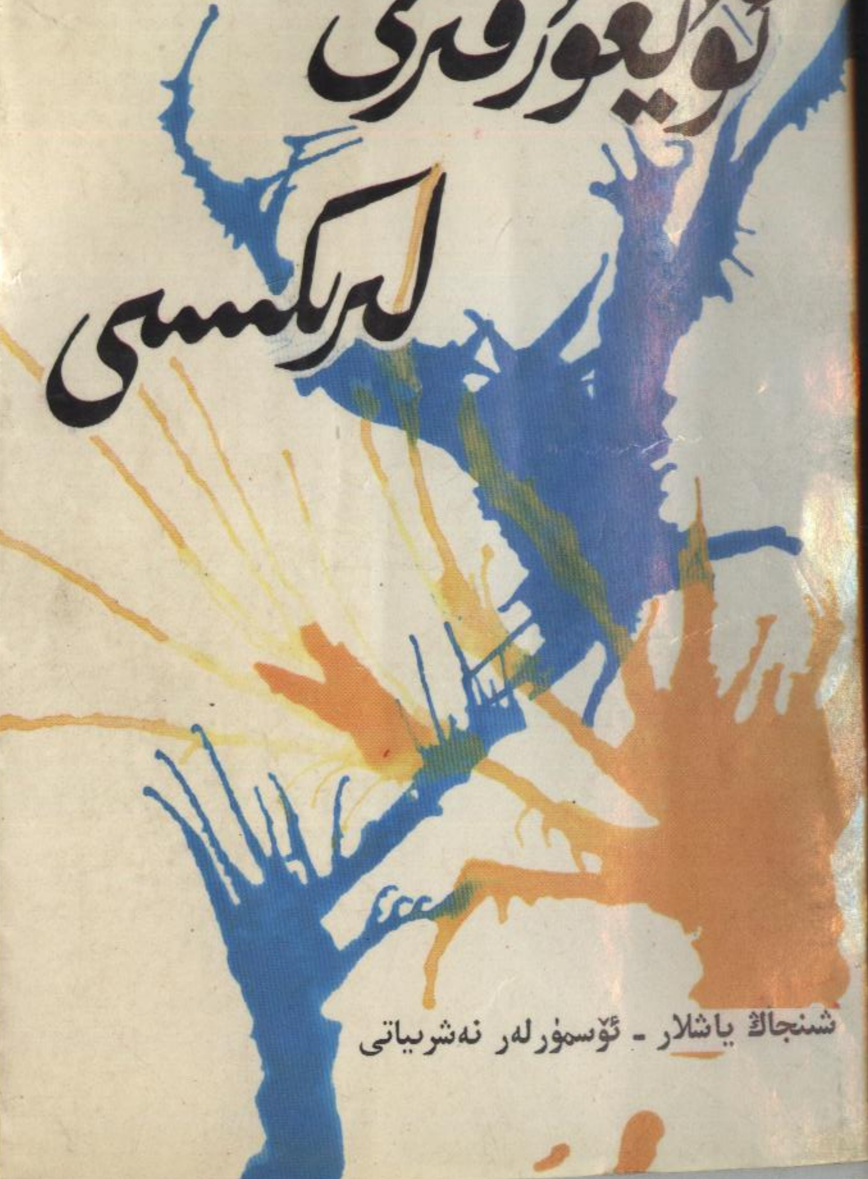

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

مۇقاۋىنى ئىشلىگۈچى : شادىيە ھاشىم

ھەر كۈنى سەھەر
ئۇۋىسىدىن چىقىدۇ يوللار
ئۇۋلاشقا مېنى .

مەخلۇقمەن يوچۇن ،
سوئال ئۈنەر ماڭغان ئىزىمدىن ...

ISBN 7 – 5371 – 1036 – 0 / I · 361
(民文)   باھاسى : 1.80 يۈەن

ئەخمەتجان ئوسمان

ئۇيغۇر قىزى لىرىكىسى

شىنجاڭ ياشلار-ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

شېئىر يازغىن، ئۇپۇق چىقىلسۇن،
ئۇندىن يېڭى دۇنيا ئېچىلسۇن.
ئۇيقۇسىدىن تۇرسۇن مۇساپە،
ئۆچۈپ قالغان كۆزلەر يېقىلسۇن.

—— ئەخمەتجان ئوسمان

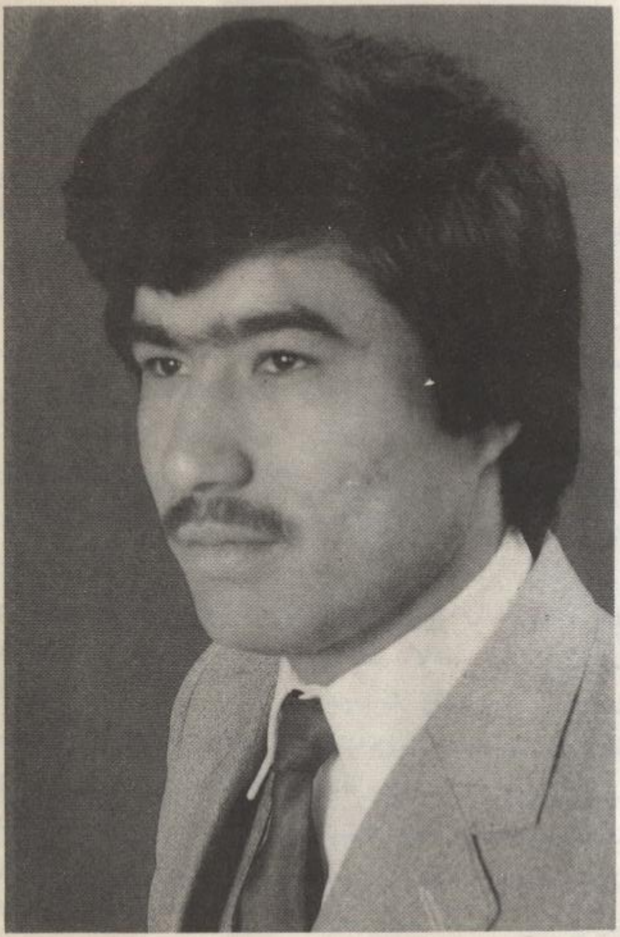

ئەخمەتجان ئوسمان

مەسئۇل مۇھەررىرلىرى: ئابدۇراخمان ئەبەي
ئەركىن ئىبراھىم
مەسئۇل كوررېكتورى: ئابلىز ئابباس

ئۇيغۇر قىزى لىرىكىسى

ئاپتورى: ئەخمەتجان ئوسمان

*

شىنجاڭ ياشلار- ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھرى قۇرۇلۇش يولى 9- قورۇ: پ: 830002)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
ئۆلچىمى: 1092 × 787 مم، 32 كەسلەم، باسما تاۋىقى: 3.25
1992- يىل 11- ئاي 1- نەشرى
1992- يىل 11- ئاي 1- بېسىلىشى
ISBN 7 – 5371 – 1036 – 0 / I · 361
سانى: 1 — 3100
باھاسى: 1.80 يۈەن

ئاپتور ھەققىدە

ياش شائىر ئەخمەتجان ئوسمان 1964-يىلى ئۈرۈمچى ۋېيخۇلياڭ كان رايونىدا بىر ئىشچى ئائىلىسىدە دۇنياغا كەلدى. ئۇ ئۈرۈمچى شەھەرلىك تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرگەندىن كېيىن، 1981-يىلى 9-ئايدا شىنجاڭ داشۆنىڭ ئەدەبىيات فاكۇلتېتىغا قوبۇل قىلىندى. 1982-يىلى 10-ئايدا، دۆلەت مائارىپ كومىتېتى تەرىپىدىن سۈرىيە دەمەشق داشۆسى تىل-ئەدەبىيات شۆبىسىگە ئوقۇشقا ئەۋەتىلدى. ئۇ ھازىر چەت ئەلدىكى ئوقۇشىنى تاماملاپ ۋەتەنگە قايتىپ كەلدى.

شائىرنىڭ ئىجادىيىتى دەسلەپتە بالىلار شېئىرى بىلەن باشلاندى، بۇ ھال ئۇنىڭ ھازىرقى شېئىرلىرىدىكى بالىلارچە قىزغىنلىق ۋە جۇلا بىلەن بېزەلگەن رەڭدار شېئىرىي نەپەسلىكتىمۇ كۆرۈلىدۇ. ئۇ چەت ئەلدە ئوقۇۋاتقان كېيىنكى مەزگىللىرىدە سۈرىيەدە ئەرەب تىلى بىلەن يازغان «ئىككىنچى يىقىلىش»، «تويلار تىلسىمى» قاتارلىق توپلاملىرى نەشر قىلىندى. ئەرەب ئوبزورچىلىرى ئۇنىڭ شېئىرلىرىغا: «ئولىمپىس مەدەنىيىتى ۋە بۇددا مەدەنىيىتى بىلەن ئويۇنغان، يىراق شەرق چوڭقۇرلۇقىدىن كەلگەن بۇ روھ، بىزنىڭ نەچچە مىڭ يىللار مابەينىدە يىتتۈرۈپ قويغان سېھرىمىزنى قايتۇرۇپ بەردى» دەپ باھا بېرىشكەن.

«ئۇيغۇر قىزى لىرىكىسى» — شائىرنىڭ ئانا تىلىدا يازغان

مۇندەرىجە

يېگانە 1
مۇمكىنسىز ئولجا 2
چۈش 3
بۇلۇت ئۈستىدە 5
ئۆلۈمنى ئىزدەش 6
روبىنسون كروزو 7
تەشۋىش 8
جىنايەت 9
خاقان 10
قەدىناس 12
ھەمىشە 13
تاڭ 14
چېقىلىش 15
چۇقان 16
قۇشلار 17
قول 18
ئابىھايات 19
ھەر ئاخشىمى 20
شەھۋەت بەندىسى 21
ئاشىق لىرىكىسى 22
ئانا لىرىكىسى 24

تۇنجى شېئىرلار توپلىمى. بۇ شېئىرلار ئۆزىدە ھازىرلىغان ئاجايىپ ئۆزگىرىشچان رىتىم تۇيغۇسى، نىگاھلارنى غەلىتىلىگۈچى بەدىئىي سېھرىي كۈچى بىلەن بىزگە تىل مۇناسىۋەتلىرىنىڭ چەكسىز مەنا مۇمكىنچىلىكىگە ئىگە ئىكەنلىكىدىن بېشارەت بېرىدۇ؛ ھەربىر سۆز، ھەر-بىر باغلىنىش، ھەربىر شەكىل ئۆزگىرىشىدىن بالقىغان ئويناق شېئىرىي ھالەتتىن شائىرنىڭ ۋەتەنگە، مىللەتكە، ئىنسانىيەتكە بولغان ساپ مۇھەببىتى ۋە ئاشىقانە قىزغىنلىقى تېمىپ تۇرىدۇ.

پەسىللەر لىرىكىسى 26
ئۇيغۇر قىزى لىرىكىسى 29
بالىلىق لىرىكىسى 33
رەڭلەر لىرىكىسى 36
يامغۇر لىرىكىسى 38
تاغ لىرىكىسى 41
بۆشۈك لىرىكىسى 42
تاۋۇت لىرىكىسى 44
مالايلار لىرىكىسى 46
مەلىكە لىرىكىسى 47
لىرىكا 59
دىلبەر لىرىكىسى 51
دولقۇن لىرىكىسى 53
كېچە لىرىكىسى 54
باھار لىرىكىسى 55
يىغا لىرىكىسى 56
سېنى سورايمەن 57
ئەنجۈر 58
ئاي تۈنەيدۇ بۇلاقتا 69
شەبنەم 61
يوپۇرماق 62
قەبرە تېشىمغا 63
كېپەن ۋە يۆگەك 64
شامال ۋە ئاي 65
مىڭ بىر كېچە خاتىمىسى 66
ناخشا ئېيتىپ كېلىمەن ئانا 67

يېڭى چۆچەكلەر 70
قوشاق 72
ئويلىنىش 73
ئۈمىدلىرىم 77
چوڭايماس خاتىرىلەر 78
بەزەن 80
بالىلىقتىكى ۋەتەن 83
ئىككى قۇياش قەسىدىسى 84
كىشنەيدۇ يۈرەك 85
قاچان سۆيدۇم سېنى 86
دولقۇنلايدۇ كۆزۈڭ 88
سۈرگۈن 89
ئىنتىزار 90
سادىر يېتىم قالغان بەش بالىسىنى ئىزدەپ 91

يېگانە

يېگانە . . .
ئۇلتۇرىدۇ يۆلىنىپ ئايغا،
مىنۇتلارنىڭ نەپەسلىرى
چېقىلماقتا تىنىقلىرىدا.
يوللار
ئايىغىغا يىقىلىپ ئۈنىڭ
تىلەر ھىدايەت.
ئالقىنىدا ماگىملار،
تومۇرىدا يۆگورەيدۇ باھار.

مۇمكىنسىز ئولجا

ھەر كۈنى سەھەر
ئۆۋىسىدىن چىقىدۇ يوللار
ئوۋلاشقا مېنى.

مەخلۇقمەن يوچۇن،
سوئال ئۇنەر ماڭغان ئىزىمدىن...

چۈش

ئۈگدىدىم
كىرپىكلىرىدە ماگمىنىڭ...

يېرىپ چىقتىم تۈتەك ئىچىدىن،
تاشلاپ ئۇندا
كۈللىرىنى ئېسىمنىڭ.
ئۈچۈردۇم
بارچە يوللارنى،
سىزىپ چىقتىم قايتىدىن.
چوققىلارنى تېرىپ تاغلاردىن،
كۆۋرۈك سالدىم —
قىتئەلەرنى تۇتاشتۇرۇپ.
ئارال قۇرۇپ شامالاردىن،
تۇپلىدىم ئاڭا
سەرسان يۈرگەن دولقۇنلارنى.
بۇزدۇم،
يىقىلدى ئالدىمدا ئەرشى ئاسماننىڭ.
كېچە-كۈندۈزنى تۇغدۇم يېڭىدىن
قىلىپ قوشكېزەك...

ئويغانسام
پەسىللەرنى قۇچاقلاپ،
گۈل بەرگىسى ئۈستىدە
كۆردۈم ئۆزۈمنى.

بۇلۇت ئۈستىدە

يۈرۈپ كېلىمەن
بۇلۇتلار ئۈستىدە
غىڭشىپ چاقماق ئاھاڭىدا،
ئويناپ كېلىمەن
بارماقلىرىمدا بورانلارنى.
ئۇچۇپ كېلىدۇ ئەگىشىپ ماڭا
چۈشۈم قۇشلىرى.
باقىمەن ئاستىمغا
كۆزلىرىدە ماگىملارنىڭ.
كېيگۈزىمەن دەريالارغا
ئاتەشتىن كۆڭلەك،
بوغۇزلايمەن چۆللەرگە دولقۇنلارنى.
يۇلتۇزلارنى تېرىپ ئاسماندىن
قەسىر قۇرىمەن.
ئېچىرقىسام يەيمەن ئۇپۇقنى،
ئەللەيلىسەم
قۇچىقىمدا ئۇخلايدۇ دۇنيا.

ئۆلۈمنى ئىزدەش

... تۇغۇلدۇم شۇنداق،
ئانام تەۋرەتكەن
قەبرەمدىن
سەپرىمنى ياراتتىم.
ئىزدەيمەن ھىلىغىچە
بۆشۈك ئۈچۈن
تۇغۇمىمغا سۆز بەرگەن
ئۆلۈمۈمنى...

روبىنسون كروزو

چىقىشىم كېرەك
ۋۇجۇدىدىن ئەكس سادانىڭ.
چاقاي ئەمدى بارچە ئەينەكنى،
قالدى ئۇ
كۆرسىتەلمەي سىرىمنى.
ئىزدىشىم كېرەك
مەن ئىستىگەن ئاشۇ تەگرىنى
قىلىشقا سەجدە.
يىرتاي تېرەمنى،
ئۆزۈم ئاڭا قالدى سىغالماي،
كىيىۋالاي ئۇپۇقنى.
كېتىشىم كېرەك
سوئالىمغا سولاپ جاھاننى.
شەيئىلەرنى كۆزىتەي ئەمدى
گۇمان كۆزىدە،
بۇ زاماننىڭ روبىنسونىمەن،
قۇرۇپ چىقاي
ئارىلىمنى
ئىككىنچى بىر دۇنيا يۈزىدە.

تەشۋىش

بۇ دۇنيا
تۆرەلدى بىر تال قوۋۇرغامدىن.
بوغۇزۇمدا بىر ناخشا
تېخىچە...
تەشۋىشمنى يۇدۇپ كېلىمەن
بۇ يولدا—
ئەلمىساقتىن قىيامەتكىچە.

جىنايەت

كىرگەندە شەپەق
كارىۋىتىمغا يېقىنلاشقاندا،
كۆردۈم ئويغىنىپ
بوغۇزلانغان چۈشۈمنى
ياستۇق ئۈستىدە.

ناخشا ئېيتار دېرىزە،
شامال چالار تومۇرلىرىمنى.

خاقان

كه‌لدىم ھۆركىره‌پ ...
سورىمغىن كه‌لدىم قه‌يه‌ردىن.
خالىغانچه ئاتىغىن مىنى،
بوران ده‌مسه‌ن،
ئه‌زرائىلنىڭ ئوبرازى ياكى،
باردىم قومۇرۇپ
ئىمزا قويغان ده‌ره‌خلىرىڭنى
كېلىشىمگه.
بارىمه‌ن يالماپ
خه‌رىته‌ڭنى سىزغان سۇلارغا،
تۆرغۇنلىغان پۇتۇم ئاستىدا
يانجىلماقتا تارازىلىرىڭ.
ئارىسىدا بارماقلىرىمنىڭ
تاشلايمه‌ن مىجىپ:
مه‌ن كۆرگىنىم كۆرمىسه مىنى،
مه‌ن كۆرمىسه‌م مىنى كۆرگه‌ننى.
ھېرىپ قالسام،
ئولتۇرىمه‌ن

چېچه‌كله‌ردىن ياساپ ته‌ختىمنى.
كېپىنه‌كله‌ر له‌شكه‌رلىرىم،
قورماقتىمه‌ن خانداىلىقىمنى
گۈلدۈرماما، شامالاردىن ...

قه دىناس

ئه ي ئۆلۈم...
كه ل دوستۇم
ئولتۇر يېنىمدا،
قۇيۇپ بېره ي ساڭا بىر رومكا.
قه يه رله رنى كه لدىڭ ئايلىنىپ؟
كۆتۈرۈلۈپ تۇرار يۈزۈڭدىن
زېرىكىشنىڭ هىدلىرى.
قارا دوستۇم،
چېقىۋه تتىم غايىلىرىمنى،
چاققان كه بى تۈنۈگۈن كىشه نلىرىمنى.
كه ل دوستۇم،
ئوقۇپ بېره ي ساڭا بۇ ئاخشام
شېئىرلىرىمنى.

هه مىشه

هه مىشه...
تۇخلاشتىن بۇرۇن
تۆكۈمه ن ئه خله ت ساندۇقىغا
ئېسىمدىكى بارچه ئۈتۈقنى.
يېڭى بىر تاڭ چۈشه يمه ن هه مده
قۇچاقلاپ ئۇيۇقنى.

هه مىشه...
يىقىلسام كېچىگه يۆله ر مېنى ئاي،
يىقىلسام كۈندۈزگه قۇياش يۆله يدۇ.
شه يتان كۆره ر مېنى په رىشته،
شه يتان مېنى په رىشته ده يدۇ.

تالڭ

ئويغاتتى مېنى ...
كۆردۈم چۈشۈمنى، سايرايدۇ
دېرىزە مدە.
ئەكېلمەن
تاڭنى
قۇلىقىدىن سۆرەپ شۇ دەمدە.

چېقىلىش

دولقۇنلۇق دېڭىزىدا سۈكۈتۈمنىڭ
چېقىلدى ئاسمان،
پارچىلاندى يۇلتۇزلار.

ئەينەك بولدۇم،
يېشىندى ئالدىمدا دۇنيا،
چېقىلدىم،
پارە-پارە بولۇپ چېچىلدىم.

چۇقان

نە قىلدى تەڭرى؟
نېچۈن تۇ ئۇلۇغ؟
مەن ياراتتىم مۆجىزىلەرنى
قىلىپ كۆپۈرلۈق!

ئېزىقتۇردۇم «ئادەم» نى،
پەيدا قىلدىم ئالەمنى.

قۇشلار

ئاشكارىلايمەن
قۇشلار تىلىدا
پەسىللەرگە سىرىمنى.
ياساپ كەلدىم خۇشلۇقۇمنى
خۇشلۇقىدا قۇشلارنىڭ.
ئۇخلاپ قالسام چاڭگىلىرىدا،
چۈشەيمەن
ئۇلار دائىم چۈشىگەننى.
مەن ئۇغۇلدۇم ئۇلارنى دەپ،
قۇشلارمۇ
ئۇغۇلدۇ ئارمانىمدا.

ئەي، سەن خۇدا...!
ئەكەت مېنى بۇ دۇنيادىن،
قالسا ئۈزۈلۈپ
ناخشىلىرى قۇشلارنىڭ.

قۇل

ماڭمەن سۆرەپ
كىشەن زەنجىرلىرىدەك
پۇتلىرىمغا باغلانغان ئىزلىرىمنى.

باغلاپ كۆزۈمنى
سۆرەيدۇ تۇپۇق.

ئابىھايات

قاتلاپ يوللارنى،
قىسىپ قولتۇقىغا،
يۈرۈپ كەتتىم مەن
قاراپ ئۇپۇققا.
غايىب بولسەمەن
لاۋۇلداق ئوتتا،
پەيدا بولسەمەن
ئابىھاياتتا...

ھەر ئاخشىمى

ھەر ئاخشىمى
دېرىزەمگە يېقىنلاپ گۈگۈم
يىغلايدۇ تۈكسۈپ...
كىرىدۇ ئاي
قىيا ئېچىپ ئىشىكىمنى.
قۇلاق سالار تاڭ ئاتقۇچە
شېئىرلىرىمغا.
ئۈنتۈپ كۆلدانىدا موخۇركىسىنى،
چىقىپ كېتەر
ھارغىن،
ئۈيقۇلۇق...

شەھۋەت بەندىسى

خالتا كوچىغا سۆرەپ چىقىدىن
تەڭرى شەھرىدە،
تەگدىم
نومۇسىغا
شېئىرنىڭ.

ئاشىق لىرىكىسى

1

ئۈپۈق...
كۆگۈم قوينىدا نۇر.
مەڭزىدە تامچە ھەشقىپىچەكنىڭ،
چىمەنلەردە يېشىل يامغۇر.

2

ئۇغۇلدۇم،
كۆگۈم بىلەن قوشكېزەك ئىدىم.
قوشاق ئېيتتىم يامغۇرنى كۈيلەپ
باللىق چېغىم...
شولا كۆرسەم يىراقتىن
يۈگۈردۈم ئاڭا.
ئاشىق بولدۇم قۇشلارغا،
قۇشلاردەك،
ئۇچسام دېدىم يىراقلارغا.
تەردىم سۆگەتنىڭ
تۆكۈلگەن ياپراقلىرىنى ئۆستەڭ بويىدا.

كۆردۈم چۈشۈمدە يۇلتۇزلارنى
ئۇخلاپ قالسام كۆگۈم قوينىدا.

3

ئۈپۈقتا نۇر...
مەڭزىدە جىلۋە ھەشقىپىچەكنىڭ.
سىڭىپ كەتتىم تۇپراققا،
يەر ئاستىدا قۇچاقلاپ مېنى
سۆيدۇ يامغۇر.

ئانا لىرىكىسى

1

ۋاقىت ھۇقۇشمۇ قونغان
شېخىغا لېۋىڭىنىڭ؟
ئۈچتىمۇ ئېلىپ
قالدۇقىنى مارجانلىرىڭىنىڭ؟

2

ئوقۇپ چىقتى شامال
قانچە چۆچەكنى
نامازشامگۈلدەك سولغان كۆزۈڭدىن؟

3

ئېيتقىنا نېچۈن
تاتىرىدۇ قارنىڭ يۈزى،
باققىنىدا ھەر قېتىم
ئاقلىقىغا چېچىڭىنىڭ؟

4

راستىمۇ ئانا،
داغ چۈشتى دەيدۇ
يۈزىگە ئاينىڭ،
ئارمىنىدا
ئۈچۈپ كەتكەن گۈزەللىكىنىڭ؟

5

بىر كۈن،
ئىزدەپ كەلسە سېنى پەرىشتە،
كېتەرسەنمۇ ئېمىتكىلى
باللىرىنى جەننەتنىڭ؟
يىغلارمىكىن پەرىزات
ئۈتۈۋېلىپ قۇياش كەينىگە،
رومال قىلسام دەپ
كېپىنىڭنى...

6

ئانا!
كۆتۈرەلمەس قەبرەڭنى تۇپراق!

پەسىللەر لىرىكىسى

1

باھار
ياسانچۇق قىزچاق،
ھەدېسلا
چېچىلىدۇ سېنى بېزەشكە.
ئۇ بىلىدۇ گۈزەللىك نېمە؟!
ئەپسۇسكى،
يەتمەيدۇ قۇربى
سۇنغان كۆڭۈلنى تۈزەشكە.

2

ياز
ھامىلدار كېلىن،
كۆتۈرىدۇ بەخت بېغىشلاپ
ھەسەن ـ ھۈسەننى قورسىقىدا.
ئۇ بىلىدۇ سائادەت نېمە؟!
ئەپسۇسكى،

چۆچۈتىدۇ بۇلۇتنى،
يىغلىتىدۇ ئاسماننى
قايغۇلۇق تولغىقىدا.

3

كۈز
مېھرىبان ئانا،
چولپان بىلەن تەڭ ئويغىنىپ،
ئېمىتىدۇ بالىسىنى.
ئەجەب تولا تۈنەك بالىسى،
ئۇ بىلىدۇ شەپقەت نېمە؟!
ئەپسۇسكى،
چىقتى ئېسىدىن
كوچىلاردا ئاچ قورساق
تۆخلاپ قالغان كۈز قارىسى.

4

قىش
دۈمچەيگەن موماي،
قۇرۇق جىسمىنى يوشۇرۇپ
ئارتىۋالىدۇ ئاق رومالىنى،
ئۇ بىلىدۇ نەپرەت نېمە؟!
ئەپسۇسكى،
كايىشىدۇ ئاشكا

نادان نەۋرىلىرى،
تۇتۇپ قاغىشقا مىسكىن ھالىنى.

5

باھار
ياز
كۈز
قىش...

ئۇيغۇر قىزى لىرىكىسى

تۇپراق تۇغدىمۇ سېنى؟
ياكى تۇپراق تۆرەلدى سەندىن؟

1

بولەپ سېنى يىلتىزىغا
باقتى مەجنۇنتال.
قىش كۈنلىرى،
دەريا ئۇتۇن تەردى ئورماندىن.
ئۇخلار ئىدىڭ تون بىلەن بىللە،
ئۈزۈلمەس ئىدى
ئۈزۈك - ئۈزۈك ئەللەيلەشلەر.

2

ئۇملىدىڭ
توپىلاشتى چۆرەڭگە يۇلتۇزلار.

پەسىللەر سىنى تە ـ تە قىلىشتى،
ۋىلىق ـ ۋىلىق كۆلە تىنىڭ.
كەلدى ئالدىڭغا يۈگۈرۈشۈپ
گۈل ـ چېچەكلەر.

3

چىقتىڭ كوچىغا
كىيىپ ئۇچاڭغا ھەسەن ـ ھۈسەننى.
دېرىزىلەر ئېچىلدى ساڭا،
رەستىلەر
يۈگۈرۈشۈپ كەلدى ئارقاڭدىن.

4

قۇشقاچلار
چاڭگا قىلدى چاچلىرىڭنى.
ھەسەل ھەرىلىرى
ئۇچۇپ كېلىشتى لەۋلىرىڭگە،
تۇنلەرمۇ
كۆچۈپ كەلدى كۆزلىرىڭگە.

5

كۆزۈڭدە ئاي،
ئاي...

بۇلۇت ئىزدەپ چىقار سەپەرگە،
قالار ئارقىدا قاقاس تاغلار
پۇلاڭلىتىپ قوللىرىنى،
ۋادىلىرىڭ چاقماققا تەشنا،
يامغۇرغا تەشنا.

6

ئاۋازىڭدىن پۇراپ تۇرار
ئۈزۈگۈمنىڭ كۆيگەن قېنى.
دولقۇنلارنىڭ ھۇۋلاشلىرى
ئاۋازىڭدا.

7

ئوڭ قولۇڭدا
كىيەنسىز قەبرىلەر،
ئۇندا چۆچەك
ئولتۇرىدۇ دۇئا قىلىپ.
سول قولۇڭدا بۆشۈكلەر،
ئۇندا ئانا
تەۋرىتىدۇ ئەللەيلىتىپ.

8

سەن كۆز يۇمساڭ

كۆتۈردۇ تۆت پەسىل جىنازاڭنى.
يىغلاپ كېلەر تاۋۇت كەينىدە
بارچە دەرەخلەر.

* *

ئۇيغۇر قىزى
قەبرەڭ قۇياشتا!

باللىق لىرىكىسى

مەن ئىزدەيمەن باللىقىمنى...
ئۇيقۇدا ئىدىم
تاشلاپ قويۇپ مېنى يالغۇزلا،
كەتتى يىراققا.
ئۇچۇپ كەتتى ئەگىشىپ ئاڭا
قۇشقاچلىرى چۈشۈمنىڭ.
تەبەسسۇمىم
توزۇپ كەتتى لەۋلىرىمدىن.

مەن ئىزدەيمەن باللىقىمنى...
سورىدىم يوللاردىن،
يۈرۈپ كەتتى يوللار چاقىرىپ،
ئىزدەپ ئۇنى.
سورىدىم شامالدىن،
كەتتى شامال دېرىزە چېكىپ
ئىزدەپ ئۇنى.
سورىدىم يامغۇردىن،

كىرىپ كەتتى يامغۇر تۇپراققا،
ئىزدەپ ئۇنى.
سورىدىم ئايدىن،
كەتتى ئايمۇ يىراق كۆكلەرگە،
ئىزدەپ ئۇنى.

مەن ئىزدەيمەن بالىلىقىمنى...
قايتتى يوللار،
ئېلىپ كەلدى ئىزلىرىنى.
قايتتى شامال،
ئېلىپ كەلدى ناخشىلىرىنى.
قايتتى يامغۇر،
ئېلىپ كەلدى كۆز ياشلىرىنى.
قايتتى ئاي،
ئېلىپ كەلدى تىنىقلىرىنى.

مەن ئىزدەيمەن بالىلىقىمنى...
كېتىپتۇ ئۇ ئورماندىن،
ئۇخلاپ ئۇندا بىر كېچە.
كېتىپتۇ ئۇ دېڭىزدىن
چۆمۈپ ئۇندا بىر قېتىم.
كېتىپتۇ ئۇ بۇلۇتتىن
تاراپ ئۇندا چېچىنى.
كېتىپتۇ ئۇ ئۇپۇقتىن
ئارقىسىغا بىر قاراپ...

مەن ئىزدەيمەن بالىلىقىمنى...
باھاردىكى گۈلمىدۇ دەيمەن،
يازدىكى باشاقمىدۇ دەيمەن،
كۈزدىكى غازاڭمىدۇ دەيمەن،
قىشتىكى قارمىدۇ دەيمەن،
ئوتمىدۇ دەيمەن،
سۇمىدۇ دەيمەن...
مەن ئىزدەيمەن بالىلىقىمنى.

رەڭلەر لىرىكىسى

1

خانتەڭرىگە باقتىم
كۆز ئالدىمدا رەڭلەر شاھلىرى،
چوققىسى ئاق،
قارا تاغلىرى،
يېشىل ۋادىلار.

2

چوققىغىلا ياغىدۇ دېمە،
قار ياغىدۇ چاچقىمۇ.
بەزەن
كۆردى قىشنى يىلدا ئىككى رەت
بىزنىڭ بوۋىلار.

3

دولقۇن يۈرەك
ئۇيغۇر ياشلىرى.
بۈركۈت قىزغانغان كۆزلىرى قارا،

قارا ھەمدە چاچلىرى.
تۇغدى ئۇلارنى قارا تولغاقتا،
قارا كۆزگە ئامراق ئانىلار.

4

بارمۇ خۇشاللىق ئويۇندىن ئارتۇق؟
كارى نېمە
يىتىپ كەتسە ئاياغلىرى.
سەن ئويىنىمىغاننى ئوينايدۇ ئۇلار،
قالامدۇ ئەستە
ئانىلارنىڭ تاياقلىرى.
ئۇلار
يېشىل باللار.

5

ئەتە...
سەھەر تۇرۇپ باقسىمدا،
سىزار يۈزۈمگە ئانار چېچەكلىرىنى،
تاڭ شەپىقىگە بۆلەنگەن
ئاق چوققىلار،
قارا تاغلار،
يېشىل ۋادىلار.

يامغۇر لىرىكىسى

1

يىراق ئۇپۇقتىن
ئۇچۇپ كەلگەن بۇلۇتلار
سۆيگۈسىمۇ يەرگە دېڭىزنىڭ؟

2

ئۈنچىلەر
تۆكۈلدى يەرگە تاراسلاپ.
ئۆرۈپ دىماققا
ھىدى كېلىدۇ تۇپراقتىن.
ھىدى ئەمەس تۇپراقنىڭ،
ۋە يا يامغۇرنىڭ،
ئۇ كېلىدۇ
ئىككىسىنىڭ قۇچاقلىشىشىدىن،
مېھرى بىلەن سۆيۈشۈشىدىن.

3

دېڭىزنىڭ كۆز يېشى بۇ،
قايغۇلۇق كىرپىكلەرنى نەملىگەن.
سىڭىپ كەتمەكتە
قۇياش كۆيدۈرگەن قەبرىلەرگە.
قاچانقى قەبرىلەر بۇ؟
كىم تاشلىغان ئاڭا
يەتتە كەتمەن سېرىق توپىنى؟
كىملەر ئۇخلايدۇ ئۇندا،
يەنە ئۇخلايدۇ قاچانغىچە؟
قايسى قىز،
قايسى كېلىن،
قايسى ئانا
ئاچچىق تولغاق يېگەن ئۇلاردىن؟
يامغۇر بۇنى بىلمەس تېخىچە...

4

قۇياش نۇرى
تارتىلدى يەرگە يىپەك يىپ بولۇپ،
ئەتلەس توقۇغاندەك.
ئاسماندىكى ھەسەن-ھۈسەن
تويلۇقىمۇ سېرىق تۇپراقنىڭ

داڭگالنى يېرىپ چىققان قىزىلگۈل
مەڭزىدە شەبنەم يالتىرايدۇ.

تاغ لىرىكىسى

ئېرىمەس قارلار
سەللىمدۇ ئۆڭمەيدىغان.
چوڭقۇر جىرالار
قورۇقلارمۇ قالغان
ئۇزاق تارىختىن؟
ئاپئاق بۇلۇتلار
كەڭ ئېچىلغان ئالقانلارمىدۇ
دۇئاغا؟

يېشىل ۋادىلار
جايىنامازمۇ قالغان تەۋەررۇك
مەجھۇل بوۋىدىن؟
سوزۇلۇپ ياتقان ئىلى دەرياسى
قىلىچمۇ خاسىيەتلىك
كۆمۈشتەك پارقىرايدىغان؟
جەننەت تىلەپ قىرىق قىزىغا،
ناماز ئوقۇمدۇ خانتەڭرى شۇئان؟

بۆشۈك لىرىكىسى

سۆگەتتىن ئويۇلغان،
چىرايلىق ياسالغان
بۆشۈك بۇ.
تەۋرىتىدۇ ئانا —
يۈزىنى قورۇق باسقان،
بېشىغا قار ياغقان.
سەن ياتقان،
مەن ياتقان
بۆشۈك بۇ.
كۆرمەي تۇرۇپ
ئاينى،
قۇياشنى،
تۈننى،
كۈندۈزنى،
مۇڭلۇق ئەللەيلەشنى ئاڭلىغان،
بەزەن كۈلۈپ،
بەزەن يىغلىغان.
كىچىكنى چوڭ قىلغان،
تەتۈرنى ئوڭ قىلغان —

بۆشۈك بۇ.
تېخى تونۇگۈنلا
ياتمىغانمىدى ئۇندا
«دىۋان»نى يازغان؟
سادىر پالۋان...؟
تېگى يۇمشاق،
مېھرى ئوچاق —
بۆشۈك بۇ.
توختاپ قالدىغۇ تەۋرەشتىن،
ئاچچىق يىغلايدۇ يېڭى بوۋاق.
قېنى سەن ئانا؟!
مەشغۇل قىلدىمۇ سېنى
ئوتنى تۇلغايتماق،
بولماق قايناتماق؟!

تاۋۇت لىرىكىسى

1

قىبرى قۇياش
ئالدى ئۆزىنى بۇلۇت كەينىگە
نۇرسىز ۋە غەمكىن.

2

ئاق باغلىغان بالا
يىغلاپ كېلىدۇ تاۋۇت ئالدىدا.
سۆگەت شېخىغا قونغان قۇشلار
تەكرارلايدۇ قوشاقلىرىنى:
جېنىم دادا،
جېنىم بىلەن كەتكەن دادا...

3

ئاق ماتاغا ئورالغان ۋۇجۇد
ئېيتالىغانمىدۇ ئارمانلىرىنى
يېتىم بالىسىغا؟

غۇنچىدەك يۇمران لەۋلىرى
سۆيەلىگەنمىدۇ
يىللار خەنجىرى تىلغان ماڭلايدىن
ئاداققى سۆيۈشنى؟

4

توپا ـ چاڭدا،
ئويۇن ئويناپ تويماس باللار
چىمچىقلىتىدۇ بۇركۈت كۆزلىرىنى
قاراپ تاۋۇتقا.
نېمىلەرنى ئويلايدىغاندۇ؟
بىر ـ بىرىدىن
نېمىلەرنى سورايدىغاندۇ؟

5

مۆڭگۈلۈك، سۈرلۈك قەدىمىي ئاھاڭ
تىترەتمەكتە قەبرىلەرنى،
غۇلاتماقتا ئەسىرلەرنى...

مالايلار لىرىكىسى

باقىنىمدا تۇنجى رەت كۆككە،
توۋلىدىم:
دادا...!
يۈرەر ئىدى ئۇ
يەلكىسىدە يۆدۈپ قۇياشنى.
باقىنىمدا تۇنجى رەت كۆككە
توۋلىدىم:
ئانا...!
يۈرەر ئىدى ئۇ
باش ئۈستىدە كۆتۈرۈپ ئاينى.

مەلىكە لىرىكىسى

1

مەلىكىسى ئەرشنىڭ
مەلىكە ئامانىسا.

2

تولۇن ئاينىڭ كىرپىكلىرىدە
مەخمەل كۆرپىسى.

3

قالغىنىدا ئۇخلاپ ۋادىلار
ئۇچۇپ چۈشەر تارىم لىۋىگە.
يۇيىدۇ قول ياغلىقىنى
سۈزۈك سۇيىدە.

4

قەيەردىندۇ،
داۋالغۇيدۇ ئىشرەت كۆيلىرى.

لىرىكا

1

كۆكرىكىم قەپەس،
يۈرىكىم
تېپىرلايدۇ، قانات قاقىدۇ.

2

كۆزلىرىم ھارغىن،
يىراق ئۇپۇقتا تۈنەپ ياتىدۇ.

3

ئۇچقۇر شامال مېنىڭ خىيالىم،
قونۇۋېلىپ دولقۇنغا،
ئەسىنگەن قىرغاققا كۆپۈك چاچىدۇ.

4

تەكرارلانغان چۈشۈم ئۇلتۇرار

ئېقىپ چۈشتى كۆكتىن
بىر يۇلتۇز
بولۇپ سەۋدايى.

5

ئاي يول ئالسا ئۇپۇققا،
مەلىكە
مۆكۈندۇ قۇياش كەينىگە.

مەجنۇنتالغا يۆلىنىپ.
قىرى دەريا غەمكىن ئاقىدۇ.

5

مۆكۈندى نەگە؟
پىچىرلىشىپ قالدى يۇلتۇزلار.
چىقىۋالدى ئاسمانغا كۆڭلۈم،
بەلكى
ئايدىن
نۇرلۇق
يانىدۇ...

دىلبەر لىرىكىسى

1

ۋەھىم كۆلى ئىكەن كۆزلىرىڭ،
چۆكۈپ كەتتىم.
ئۇنىڭ چەكسىز چوڭقۇرلۇقىدا
يىتىپ كەتتىم.
ئېيتقىنا، نېچۈن
غېرىبسىنىپ يۈرمىدىم؟
سوراپ كەلسە ئانام،
دەپ قويغىن:
باشقا يەردىن ئىزدەڭ،
كۆرمىدىم...

2

تامچە يېشىڭ
ئېقىپ چۈشسە مەڭزىڭگە،
ئۆلتۈرسەن مېنى ئىككى رەت.
ئاي

ھەسرەت ئىلكىدە
كۆكتىن يەرگە تاشلار ئۆزىنى.
ئۆچەر يۇلتۇزلار،
كۆيەر ئوكيانلار...
ۋەھىمىدە تىترەپ تەگرىمۇ
يۇمۇۋالار كۆزىنى.

3

قەدەھ قىلىپ قۇياشنى،
تۇتاي ساڭا
شاراب قىلىپ بوغدا كۆلىنى.
بولسۇن سىنىڭ مامۇق ياستۇقۇڭ
بوغدا چوققىسى.
مەخمەل كۆرپە قىلىپ تەكتىڭگە
سىلىپ بىرەي تارىم چۆلىنى.
ئۇخلاپ قالساڭ،
ئايدەك تونەپ چىقسۇن بىشىڭدا
كۆڭلۈم مىنىڭ.
پەقەت بىر قىتىم
كىرىپ قالسام چۈشۈڭگە سىنىڭ.

دولقۇن لىرىكىسى

دولقۇن كۆيلەيدۇ،
دىڭىزنى
تاڭ شەپقى ئالسا قوينىغا.
دولقۇن ھۇۋلايدۇ،
گۇگۇم
تىرناق ئۇرسا ئۇپۇق بوينىغا.

ئەگەر بولسا باللىق چىغىم
شۇ دەقىقە
يىغلار ئىدىم دىڭىز ئۆلدى دەپ
دولقۇننى كۆرمىسەم.

كېچە لىرىكىسى

يۇلتۇزلار
ناخشىلىرى ئانامنىڭ
بۆشۈكۈمدە ئەللەيلەيتتەكەن.
ئاي
چۈشۈمدۇر مېنىڭ
ئاسمان ئەينىكىدە ئەكس ئەتتەكەن.

كېچە
ئانام غېمىنىڭ قالدۇق كۆيۈكى.

باھار لىرىكىسى

باھار
شۇ كەپسىز بالا،
ئويغىتىدۇ زېمىننى
چىغ تىقىپ قۇلىقىغا.
پاراقلاپ كۈلۈپ
سۇ چاچىدۇ يۈزىگە،
ئىبىسىم رەسىملىرىدە
ئۆگدەپ قالغان خاتىرىلەرنىڭ.

بىچارە
ئازابلىنار قانچىلىك،
بىلسە ئەگەر يېتىملىكنى؟!

يىغا لىرىكىسى

يىغلىسام
ئەمچەك سالاتتىڭ.
يىغلىسام
ئالاتتىڭ مېنى قۇچىقىڭغا
يېنىك پەپىلەپ.
يىغلىسام
سالاتتىڭ ئاغزىمغا ئاغزىڭدىن
بارچە تاتلىقنى.
سەن بىلەتتىڭ
ئېلىپبەسىنى يىغامنىڭ.
ئەمدىچۇ، ئانا،
يىغلىسام ئۆكسۈپ
دومىلايدۇ مەڭزىڭدە دۇنيا،
نە قىلارىنى بىلمەيسەن لېكىن...

سېنى سورايمەن

ئاخشاملىرى چىقىپ تالاغا،
قەلبىمنى پاك ھېسقا ئورايمەن.
مەغرىب تامان ئۇچقان شامالنى،
ھۇزۇرلىنىپ ئۇزاق پۇرايمەن.
شەبنەم تامغان كىرپىكلەر ئارا،
مېھرىم بىلەن ئايغا قارايمەن.
ئاسمىنىڭنى كەزگەن شۇ ئايدىن،
تۇپرىقىڭنى سۆيگەن شامالدىن،
ئاھ، ۋەتىنىم، سېنى سورايمەن!

ئەنجۈر

ئەنجۈر
تېگىشمەيمەن سېنى ھېچقاچان،
بەرسىمۇ ماڭا
يۇلتۇزلارنى،
ئاينى،
قۇياشنى.
تۈنجى قېتىم سۆيگەن لەۋلەردىن
پۇرىغانمەن،
سەندىكى تۇ پۇراقنى.
ئەنجۈر... ئەنجۈر...
قارىچۇقۇمغا سۇرتتۇڭ ئىككى رەت
ئەنجۈر لەۋلەرنىڭ
كىندىك قېنى ئاققان تۇپراقنى.

ئاي تۈنەيدۇ بۇلاقتا

ئاچتىم ساڭا دېرىزەمنى،
يۇلتۇزلاردەك يورۇتسۇن دەپ
كۆزلىرىمنى چاچتىم يولۇڭغا.
شامال تىترەتكەن نازۇك ياپراقتەك
ۋۇجۇدۇمنى ئالغىن قوينۇڭغا.
تەشنا باقتىم،
يىراقلاردا گۈلخان ياندۇ،
يۇرەك ئاسمىنىدا
سۆيگۈ، ئۈمىد، ئارمان ياندۇ.
يۇلتۇزلارنى تاشلاپ تولۇن ئاي
ئولتۇرىدۇ بۇلاق بېشىدا.
كەلگىن جېنىم،
سىردىشايلى
سۆھبەت قۇرۇپ تۈنلەك قېشىدا.
قويۇۋەتمە ئاينى گۈزىلىم
كېچىنى تۇ ئېلىپ قاچىدۇ.

بۇزۇپ شىرىن سۆھبىتىمىزنى
قۇياش يەنە كۆزىن ئاچىدۇ.
گۈلخان يانار يىراقتا،
ئاي تۈنەيدۇ بۇلاقتا.

شەبنەم

چۈشتى مەڭزىمگە سۈزۈك شەبنەم،
دېدىم:
مەن گۈل ئەمەس، بۇرادەر!
شەبنەم دېدى:
نەدىن كېلەتتىم
بۇ تاڭ پەيتى
سېغىنمىساڭ يۈرتۈڭنى ئەگەر؟

يوپۇرماق

يوپۇرماق...
پۇراپ تۇرار ئاغزىدىن
كۆكلەم سۈتى.

قۇرت...
كۆكرىكىگە مەھكەم يامىشىپ
يېمەكتە ئۇنى.
ئورمان...
گۈگۈم قوينىدا ئۇخلايدۇ.

باھار...
ئۆكسۈپ-ئۆكسۈپ يىغلايدۇ.

قەبرە تېشىمغا

بۇ قەبرىگە كۆمۈلگەن ئىنسان
پۈتۈن ئۆمرىدە
سەجدە قىلغان قۇياشقا.
كۆندۈرمىگەچ ئۇنى ئانىسى
قاراڭغۇدا ياشاشقا.
ئۇ سۆيەتتى ھايات چېغىدا،
قارلىغاچتەك
پېشايۋانغا ئۇۋا ياساشنى.
قولىقىنى يېقىپ كاتەككە،
ئۆگىنەتتى خورازدىن
ئويقۇنى بۇزۇپ چىللاشنى.

كېپەن ۋە يۆگەك

كېپەن
رەھىمسىز شۇنداق،
ئۆلچىسىدۇر ئۆنىڭ ھەر كىشى.
يېغلىما بۇنچە...
ئاناڭ تىككەن يېڭى يۆگەكنىڭ
شادلىقىغا قالسۇن كۆز يېشى.
سوۋغا بولسا كېپەن ئەجەلدىن:
يۆگەك تىكىپ ياندۇرۇپ كەلدى
ئانىلارمۇ ئاڭا ئەزەلدىن.

شامال ۋە ئاي

ھېلىغىچە
تارىم چۆلىدە
داپ ئۇسسۇلى ئوينامدۇ شامال؟
ئولتۇرامدۇ تولۇن ئاي
بوغدا كۆلىدە
چاچلىرىنى ئۆرۈپ قىرىق تال؟

مىڭ بىر كېچە خاتىمىسى

بەس، شەھرىزات، يېتەر چۆچەكلىك،
كېتەي پۈتمەس ۋەھىم ئىچىدىن.
قۇياش يانغان نۇرلۇق بىر كۈندۈز،
ئارتۇق ماڭا مىڭ بىر كېچىدىن.

ناخشا ئېيتىپ كېلىمەن ئانا

ھېلىغىچە،
كارۋان قوڭغۇراقلىرىدەك
جاراڭلايدۇ قۇلىقىمدا
پەرىشان ئەللەيلە شېلىرىڭ، ئانا.
يوقاتمىدى قەلبىم تېخىچە
تولغىقىڭنىڭ ئاچچىق تەمىنى.
كەلدىم دۇنياغا
يۇدۇپ يەلكەمگە ئۈمىدلىرىڭنى.
بۆشۈكۈمدىلا تونۇغاندىم
ئېغىرلىقىنى بۇ دۇنيانىڭ.
شۇڭا، ئانا
ئەمچىكىڭنى چىشلىدىم قاتتىق.
بىر دانە ئوغلۇڭمەن، بىر دانە...
يۇلتۇز ساناپ چوڭ بولغان.
يامغۇر ياغسا
يۈگۈرۈپ چىقتىم كوچىغا،
چاۋاك چالدىم ياپراقلار بىلەن،
ناخشا ئېيتتىم شاماللار بىلەن...
كۆڭلە رەڭ بىرىدە،

مەھەللىدە كۆرمىدىڭ مېنى،
ياشلىق بىلەن
يۈرۈپ كەتتىم ئۇزاقلارغا.
ئۈنجى قېتىم كۆردۈم تاغلارنى،
بېقىپ چوققىلارغا،
خىيال قىلدىم ئاق چېچىنى بوۋامنىڭ.
ئوقۇپ بەردى ماڭا ئورمانلار
كىتابلاردىن كۆز ھەققىدە،
ئەسلەپ بەردى
ئۈمىد ئۈزۈپ بۇ دىياردىن
ئۇچۇپ كەتكەن قۇشلارنى.
مۇڭداشتىم ئۇزاق
كېزىپ يۈرگەن بۇلۇتلار بىلەن.
ئوقۇپ بەردى بۇلۇتلار ماڭا
شېئىرلىرىنى چاقماقنىڭ.
مەجنۇنتالغا يۆلىنىپ غەمكىن،
قۇلاق سالدىم
ھېكايىسىگە قېرى دەريانىڭ.
خىياللاردا باقتىم
يۇلتۇزلارسىز تۇتۇق ئاسمانغا،
خىياللاردا
چىقتىم ئارىلاپ قەبرىلەرنى...
كېلىمەن ئانا
ناخشا ئېيتىپ مۇڭلۇق ئاھاڭدا.
ھېرىپ قالسام،
ئۆگدەيمەن بۇلاق ئىچىدە.

چۈش كۆرىمەن قۇشقاچلاردەك،
بەزەن قارا باسىدۇ مېنى.
ئۆرەلمەيسەن چۈشلىرىمنى
بۇرۇنقىدەك
ئەمدى،
ئانا.

يېڭى چۆچەكلەر

1

شوخ بالا
ئوغرىلاپ ئاينى
يوشۇردى بوغچىسىغا.
تۈن
ئويغاندى غەپلەت ئۇيقۇسىدىن،
كېزىپ چىقتى گاس كوچىلارنى
مۆكۈلۈك چاقىرىپ:
قېنى سەن، بالام!

2

ئەركىنلىك
مەست بولدى شاراب ئىچىپ،
كوچىدىلا ئۇخلاپ قالدى ئۇ.
ئېلىپ قاچتى ئۇنى يۇلتۇزلار،
شۇندىن بېرى
پەيدا بولدى ئاسماندا
قۇياش.

3

هارغىن ئاي
ئۇخلاپ قالدى بۇلۇت ئۈستىدە،
قارا باستى ئۇنى.
چۈشتى يىقىلىپ يەرگە ئاسماندىن،
شۇ كېچىسى
ئاچچىق يىغلاپ ئۇغۇلدى لۈتۈن.

4

ئاي
مەستلىكىدىن
ھۆجرىسىغا كىردى قۇياشنىڭ.
سۈرگۈن قىلدى ئۇنى شۇ كۈنى
سەييارىلەر قەبىلىسى
يىراق تۈنلەرگە.

5

توختىتىۋېلىپ بۇلۇتنى
سورىدى چوققا:
پەرىشانمۇ سەن؟
دېدى بۇلۇت ئېغىر ئۇھ تارتىپ:
ئۆلدى دېڭىز...

قوشاق

بالا ئىدىم — خۇش ئىدىم،
بالا ئىدىم — شوخ ئىدىم.
يىتىپ كەتتى خۇشلۇقۇم،
باقىۋەندە شوخلۇقۇم.

ئويلىنىش

1

بۇلۇت
دېڭىزنىمۇ كۆزلىرى كۆرمەس؟
ئۇنىڭ يالغۇز بالىسىمۇ
قولىدىن يېتىلەپ كەلگەن شامال؟
يوقمۇ ئېيتقۇدەك
گۈلدۈرمامىدىن باشقا ناخشىسى؟
توختىسا
بوسۇغىدا ھەر يۇرتنىڭ،
تۆكۈلىدۇ كۆز ياشلىرى
نېچۈن بۇ قەدەر؟

2

يوللار
نېچۈن تارتىدۇ قولۇمدىن،
ئاشكارىلىماستىن ماڭا سىرىنى؟
يوقمۇ ماكانى ئۇپۇقتىن يىراق
مېنى ئېلىپ سەيلە قىلغۇدەك؟

3

قانداق ئۆچمەنلىك ئۇ تۈگمەيدىغان
ئارىسىدا
كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ؟
شەپەق
قۇربانلارنىڭ قېنىمۇ
جەڭ مەيداندا يېقىلغان؟

4

پوئېمىدۇر خانتەڭرى؟
مۇنبىرىمۇ ئۇنىڭ ۋادىلار؟
كرېستىمۇ
تەۋرەپ تۇرغان بۇلۇتلار؟
سۈرلۈك ئاھاڭدا
ئوقۇيدۇ ۋاراقلاپ دېڭىزنى،
چېركاۋىمۇ ئۇنىڭ كائىنات؟

5

قاچانغىچە، قاچاندىن بېرى
ۋەتەن قىلىپ كېلەر ئىدى تاڭ
خورازلارنىڭ بوغۇزىنى؟

6

ھەر قېتىم،
قۇچاقلاپ يەرنى ھەسەن-ھۈسەن،
كۆچەيدۇ ئۇنى كۆتۈرۈشكە.
نەگە ئېلىپ كەتمەكچىكىن؟

7

كېچە دېڭىزمۇ؟
ئاي ئالتۇنبېلىق؟
ھەركۈنى
تۇتۇۋېلىپ ئۇنى ئۇپۇق،
قويۇۋېتەر قايتىدىن.

8

زېرىكتىم...
يوقمۇ دېڭىزنىڭ
دولقۇنلاردىن باشقا سۆزلىرى؟

9

ئەسىرلەر بېرى،
كۆيۈك چۆللەر كۈتمەكتە مەندىن:
ئېلىپ كەلسەم تۆت پەسىلنى
بىرلەشتۈرۈپ؟

10

قاچانغىچە
سەرسان يۈرەر گۈل ۋە باشاق.
ئۇ بۇياقتا،
بۇ ئۇياقتا؟

ئۈمىدلىرىم

ئۈمىدلىرىم
قوللىرىمدىن يېتىلىشىپ
ئاپىرار مېنى ھايات ئالدىغا.
تاشلاپ قويۇپ ئىككىمىزنى
سۆيۈشكەنچە
دەرەخ كەينىدىن
مارىلايدۇ ئۈمىدلىرىم...

چوڭايماس خاتىرىلەر

1

يىغلىدىم ئۆكسۈپ،
كۆرگەندە ئايىنى —
چۈكۈپ كەتتى بۇلۇتقا،
سوزۇپ قالدىم قولۇمنى ئۇزاق،
قۇتقۇزالمىدىم ...

2

تېرىۋالغۇم كەلدى بىر كېچە
يۇلتۇزلارنى ئاسماندىن.
ساقلىدىم ئۇزاق،
يۇمماس ئىكەن كۆزلىرىنى ئاي،
يا ئۈگدىمەيدۇ.

3

بار ئىدى مېنىڭ
كىچىك دېرىزەم.

كېچىلىرى كۆرگەن چۈشۈمنى
سەھەر ئويغىنىپ
دېرىزەمدىن كۆرەتتىم.
بىر كۈنى،
كەلدى باھار قانغا بويىلىپ،
چېقىلدى شۇ دەم
كىچىك دېرىزەم.

4

يازدىم قۇمغا:
چوڭ بولسام
شامال ئېتىمنى يازار دېگىنزغا.
كەلدى شامال،
ئۇچۇرۇۋەتتى خېتىمنى.
يازدىم قۇمغا:
شامال خائىن!
كەلدى شامال،
ئۇچۇرۇۋەتتى خېتىمنى.
ئويدۇم تېرەككە:
شامال خائىن!
شۇندىن بېرى
تاتىلايدۇ شامال خېتىمنى،
ئۇچۇرەلمەيدۇ...

بەزەن

بەزەن،
سەھەردە
چىقىپ كېتىدۇ شىبىرىم
يەلكىسىگە تاشلاپ چاپانىنى.
قايتىپ كېلەر ئاخشىمى
بويلاپ قانغا
يۈز-كۆزى.

* *

بەزەن،
ئۇخلايدۇ بوران
كوچىدىلا
قويۇپ تاشقا بېشىنى.
كىرەر چۈشىگە
يىڭناغۇچلار...

* *

بەزەن،
كۆرىمەن گۈگۈمنى بازاردا.
ئولتۇرىدۇ زوڭزىيىپ،
ئالدىدا
بىر دۆۋە يۇلتۇز.

* *

بەزەن،
كۆرىسەن بۇلبۇلنى ئۆلگەن،
باھار پويىزى ئۆزاپ كەتكەن
رېلىس ئۈستىدە.

* *

بەزەن،
ياتار شامال ئۆگزىدە
ئويلىنىپ:
نەدىن باشلىدى،
نەدە تۈگەيدۇ،
ئىستەيدۇ نىمە ؟؟؟

* *

به زه ن،
تۆنه پ چىقار خۇدا بىر كىچه
شائىر كۆزىده.

باللىقتىكى ۋه تىنىم

پۇرىدىم سىنى
ئه مگىنىمده ئانام سۈتىنى.
ئۆچراتتىم سىنى
چۆچه كلىرىده مومامنىڭ.
ته ردىم
بارماقلىرىڭ ئىزلىرىنى
هاسىسىدىن بوۋامنىڭ.
كۆز يېشىمغا يوشۇرغانىدىم سىنى،
سىڭىپ كه تتىڭ ياستۇقۇمغا،
سىنى يىراق ئورماندا ده پ
چۈشۈم ئىلىپ كه تكه نده مىنى.
قويدۇم يىتتۈرۈپ باللىقىمنى،
بىراق، تىخىچه
يۈرىمه ن كۆتۈرۈپ ياستۇقۇمنى.

ئىككى قۇياش قەسىدىسى

گۈزەل لالەردىن ئەمەسسەن جىنىم،
سەندە يوقتۇر گۈلنىڭ ياشنىشى.
ئاھۇ كۆزى ئەمەس كۆزلىرىڭ،
ئەمما ئۇندا نۇرنىڭ چاقنىشى.
بىزنىمەيدۇ سېنى باش باھار،
تونۇتمايدۇ كەچ كۈز جۇدۇنى.
ئىككى قۇياش يانسا يۈزۈڭدە،
ئۇنىڭ ئەكسى تۇرسا كۆزۈمدە،
سۆيگۈمىزنىڭ نەدىكەن تونى؟!

كىشنەيدۇ يۈرەك

ئاشىقىڭمەن ئۈنسىز، ئۈمىدسىز،
تونۇمايسەن لېكىن سەن مېنى.
چاچلىرىڭنى پۇرايمەن پەقەت،
قۇچاقلايمەن چۈشۈمدە سېنى.
تەنھا قالدىم ئايدىڭ كېچىدە،
سىردىشىم يوق شۇ ئايدىن بۆلەك.
يايلىقىدا سۆيگۈڭنىڭ شۇدەم،
ئۇزاق ـ ئۇزاق كىشنەيدۇ يۈرەك.

قاچان سۆيدۇم سېنى

جانان قاچان سۆيدۇم مەن سېنى؟
تۇنجى باھار تۇغۇلغاندىمۇ؟
كۆيۈپ كۆكتە ئىلاھىي ھىجران،
ئاي ۋە قۇياش ئايرىلغاندىمۇ؟
جانان قاچان سۆيدۇم مەن سېنى؟
كۆزلىرىڭدە يۇيۇنار ۋىناس.
كىرپىكىڭدە ئۆگەر قۇشلار،
ئۇخلىغاندا سىرلىرىڭ تىمتاس.
جانان قاچان سۆيدۇم مەن سېنى؟
چېچەكلەردىن كېلەر پۇرىقىڭ.
يادلىشىدۇ ئىسمىڭنى سۇلار،
ئاڭلىنىدۇ يەردىن تىنىقىڭ.
جانان قاچان سۆيدۇم مەن سېنى؟
قانداق كىرىپ كەلدىڭ چۈشۈمگە؟
كەتتىڭ تاڭنى مەندىن ئۇزارتىپ،
سېھرىي ناخشا بولۇپ كۆيۈمگە.
جانان قاچان سۆيدۇم مەن سېنى؟
تۈمەن يىللار ياشىدۇق گويا.
شائىرىڭمەن پەقەت تىلا سېنىڭ،

يۈرىكىمدە ئىلاھىي ئوقيا.
جانان قاچان سۆيدۇم مەن سېنى؟
تۆرەلدىممۇ سېنىڭدىن ياكى؟
ئاشىقىڭمەن پىنھان،
كائىنات —
ۋۇجۇدلۇقتىن ئۆچكىچە تاكى.

دولقۇنلايدۇ كۆزۈك

دولقۇنلايدۇ بىپايان كۆزۈك،
ئېزىپ قالغان يەلكەنمەن ئۇندا.
بورانلىرىڭ پەسەيمەس زادى،
ئاھ، ئاۋازىڭ ياڭرار شاۋقۇندا.
ئىستىمەيمەن قىرغا بېرىشنى،
ھايات ـ ئۆلۈم ماڭا بەرىبىر.
پاچاقلىنىپ دولقۇنلىرىڭدا،
ئاڭا چۆكۈپ كېتەرمەن ئاخىر.

سۈرگۈن

ئۆزلىرىنى ئالار ئۆلتۈرۈپ،
كۆكرىكىڭدە يېشىل دەرەخلەر.
چېقىلدۇ روھىم ئۇستىدە
بارمىقىڭدىن چۈشكەن قەدەھلەر.
تېرىپ كېلەر ئىزىڭدىن يوللار،
چۈشۈپ قالغان چۆچەكلىرىڭنى.
ئۆلۈپ قالار يۇمران چۈشلىرىڭ،
چىڭ سىقىمداپ ئەمچەكلىرىڭنى.
سۈرگۈنۈڭمەن ئەبەدىلىك جېنىم،
ئىسيانىمدا كۈيلەيمەن سېنى.
چېچەكلىدى سېپىللىرىڭدا
چاچراپ كەتكەن سۆيگۈمنىڭ قېنى.
ئۆلۈمۈمدىن تۇرارمەن بەزەن،
ھەسرىتىڭنىڭ جىمغۇرلۇقىدىن.
چاچلىرىڭدىن سۆرەپ كېلىمەن،
زۇلمەتلەرنىڭ چوڭقۇرلۇقىدىن.

ئىنتىزار

كۆزلىرىڭدە بارار يىراقلاپ
ھەسرىتىمنىڭ يېشىل بۇلۇتى.
ئېسىڭدىكى تامچە شەبنەمدە
يۇيۇندۇ سۆيگۈمنىڭ ئوتى.
ساھىلىڭدا كونا قولۇقىم،
ھېلىغىچە ئولتۇرار مۈگدەپ.
توزان باسقان قوڭغۇراقلىرىم
چېركاۋىڭدا تۇرىدۇ ئۈنلەپ.
چۈشلىرىڭنىڭ شىلدىرلىشىغا
قۇلاق سېلىپ ياتار ئورمىنىم.
تۈمەن يىللار ساقلىدىم سېنى،
تۈن قوينىدىن كەلسەڭچۇ جېنىم.

سادىر يېتىم قالغان بەش بالىسىنى ئىزدەپ

سادىر دەپ ئېتىم قالدى،
داڭزىدا خېتىم قالدى.
خېتىمنى ئوقۇپ باقساڭ،
بەش بالام يېتىم قالدى.

1

چېقىلدى زېمىن
ئالقىنىدا تەڭرىنىڭ.
شۇ مۇقەددەس توزان ئىچىدىن
قوپتى سادىر.

2

— سەجدە قىل...!

يۈكۈندى سادىر،
ماڭلىيىنى ياقتى توزانغا.

كۆتۈرگەندە بېشىنى
غايىب بولدى تەڭرى شۇ ھامان،
چاقتى چاقماق،
گۈلدۈرلىدى ئەرشئالا.
پەرىزاتلار
ئۇچۇپ ئۆتتى ئالدىدىن.
ئايىغىغا تۆكۈلدى نۇرلار،
كۆزلىرىنى يۇمدى بىر ھازا.

3

— ئاچقىن كۆزۈڭنى...

سالام بەردى ئاڭا جەبرائىل،
ئېگىلدى سادىر
قوللىرىنى قويۇپ كۆكسىگە.
يايدى جەبرائىل ھەسەن ـ ھۈسەننى،
يۆرۈپ كەتتى سادىر ئۈستىدە
بىلدۈرۈپ ئاڭا
مىننەتدارلىق.

4

ھەسەن ـ ھۈسەندىن
چۈشتى مىڭ تۆيگە.

كارۋان
غايىب بولغان ئاللىبۇرۇنلا.
مىڭ تۆي —
چۈشۈپ قالغان مىڭ قوڭغۇراق،
تۇرار ئىدى جاراڭلاپ.

5

ئۈگىدىدى
قويۇپ بېشىنى گۈگۈمغا.
ئۇچۇپ كەتتى كېپىنەك
كىرپىكىگە قونۇپ بىر ھازا.
تېمىپ كەتتى ئۇنىڭ رەڭلىرى
قارىچۇقىغا سادىرنىڭ.
رەڭلەر:
باھار،
ياز،
كۈز،
قىش،
بەشىنچىسى —
پەسىللەرنىڭ پىنھانلىرىدا
يىتكەن پەسىل.

6

— باللىرىم!
چاچراپ تۇردى سادىر ئورنىدىن.

تۆكۈلدى ئالقىنىغا
شاخلىرىدىن كېچىنىڭ
بەش يۇلتۇز.

7

موللىتوختىيۈزىدە
ئۇچراشتى ئاتا
قەبرە تۇسلۇق بىر بوۋاي.

— سادىرمۇ سەن؟
كەل ئوغلۇم
بالىلىرىڭنى كۆرسەتەي ساڭا.
بوۋاي
يېتىلەپ چىقتى ئۆيىدىن
بەش ۋاخ نامازنى.

8

ئۈستىدە
سادىر يۈزىنىڭ
چېقىلدى بوغدا.
توۋلارئىدى ئۇ:
— بالىلىرىم...!!!

9

— دادا...!

يۈگۈرۈپ كەلدى ئالدىغا
كاۋاپدان.

كۆيدى زىختا پىژىلداپ
سادىر يۈرىكى.

قوشاق:
سادىر دەپ چۆچەك قالدى،
بىر ئوغلۇم گۆدەك قالدى.
ئوغلۇمدىن سوراپ باقساڭ
بىر زىخلا يۈرەك قالدى.

10

— دادا...!

ئۇچۇپ كەلدى ئالدىغا
شەپەرەڭ.

ئاستا-ئاستا ئۆچتى نۇرلىرى
سادىر كۆزىنىڭ.

قوشاق:
سادىر دەپ چىراغ قالدى،
بىر ئوغلۇم بوۋاق قالدى.
كۆزىگە قاراپ باقساڭ
بىر جۈپلا كاۋاك قالدى.

11

— دادا...!

يۈگۈرۈپ كەلدى ئالدىغا
جۇدۇن.

تامچە ـ تامچە مۇزلىدى
سادىر قانلىرى.

قوشاق:
سادىر دەپ باھار قالدى،
ئوغلۇمغا تۇمار قالدى.
ئوغلۇمنى كۆرۈپ باقساڭ،
بىر قاقشال چىنار قالدى.

12

دادا...!

يۈگۈرۈپ كەلدى ئالدىغا
قەبرە
قەبرە تاشتا يېزىقلار:
«مىراس...مىراس...مىراس».

قوشاق:
سادىر دەپ نىدا قالدى،
بىر ئوغلۇم جۇدا قالدى.
ئوغلۇمدىن سوراپ باقساڭ،
بىر ئەكىس سادا قالدى.

13

— دادا...!

لەرزان باردىم ئالدىغا،
غۇۋا لەپىلدەپ.

چۈشۈپ كەتتى قەبرە
چوڭقۇر ئىچىمگە.

قوشاق:
سادىر دەپ ئىتىم قالدى،
بىر بالام يېتىم قالدى.
بالامدىن سوراپ باقساڭ،
تىنىدە تىنىم قالدى،
جىنىدا جىنىم قالدى.

14

چىقىلدى قەبرە
سۆكۆتۆمنىڭ تىرەن تەكتىدە.
تۆتەكلەرنىڭ ئىچىدىن
قوپتى سادىر.

15

— سەجدە قىل... !